

389L0369

N:o L 163/32

EUROOPAN YHTEISÖJEN VIRALLINEN LEHTI

14.6.89

NEUVOSTON DIREKTIIVI,

annettu 8 päivänä kesäkuuta 1989,

yhdykskuntajätteiden uusien polttolaitosten aiheuttaman ilman pilaantumisen
ehkäisemisestä

(89/369/ETY)

EUROOPAN YHTEISÖJEN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan talousyhteisön perustamis-
sopimuksen ja erityisesti sen 130 s artiklan,ottaa huomioon komission ehdotuksen⁽¹⁾,ottaa huomioon Euroopan parlamentin lausunnon⁽²⁾,ottaa huomioon talous- ja sosiaalikomitean lausunnon⁽³⁾,

sekä katsoo, että

Euroopan yhteisöjen toimintaohjelmissä ympäristöalan
toimenpiteiksi, vuosilta 1973⁽⁴⁾, 1977⁽⁵⁾, 1983⁽⁶⁾ ja 1987⁽⁷⁾
korostetaan ilman pilaantumisen ehkäisyn ja vähentämisen
tärkeyttä,neuvoston 19 päivänä lokakuuta 1987 annetussa
päättöslauselmassa⁽⁸⁾ toimintaohjelmaksi ympäristöalan
toimenpiteiksi vuosille 1987–1992 todetaan olevan tärkeää
keskittää yhteisön toimenpiteet muun muassa
asianmukaisten standardien luomiseen ihmisten terveyden ja
ympäristönsuojelun varmistamiseksi,jätteistä 15 päivänä heinäkuuta 1975 annetussa neuvoston
direktiivissä 75/442/ETY⁽⁹⁾ säädetään, että jätteitä on
käsiteltävä vaarantamatta ihmisten terveyttä ja vahingoit-
tamatta ympäristöä; mainitussa direktiivissä säädetään, että
kaikkien jätteitä käsittelevien laitosten tai yritysten on
saatava toimivaltaisen viranomaisen lupa, jossa säädetään
muun ohessa suoritettavista varotoimenpiteistä,teollisuuslaitosten aiheuttaman ilman pilaantumisen
estämisestä 28 päivänä kesäkuuta 1984 annetussa neuvoston
direktiivissä 84/360/ETY⁽¹⁰⁾ säädetään, että uusien teol-
lisuuslaitosten ja erityisesti jätteenpolttolaitosten käyttöön
vaaditaan ennakkolupa, joka voidaan antaa vain jos kaikkiasianmukaiset ilmansaasteita ehkäisevät toimenpiteet on
toteutettu soveltamalla parasta taloudellisesti saatavilla
olevaa teknologiaa,mainitussa direktiivissä 84/360/ETY säädetään, että neuvosto
tarvittaessa yksimielisesti komission ehdotuksesta vahvistaa
päästöille raja-arvot, jotka perustuvat parhaaseen taloudel-
lisesti saatavilla olevaan teknologiaan sekä sopiviin mit-
taustekniikkoihin ja -menetelmiin,yhdykskuntajätteiden polttamisessa syntyy sellaisten aineiden
päästöjä, joista voi aiheutua ilman pilaantumista ja siten
vahinkoa ihmisten terveydelle ja ympäristölle ja joissakin
tapauksissa nämä saasteet saattavat kulkeutua rajojen yli,yhdykskuntajätteiden polttolaitoksissa syntyvien tiettyjen
saastepäästöjen rajoittamiseksi käytettävät tekniikat ovat jo
vakiintuneita, niitä voidaan soveltaa kohtuullisen taloudel-
lisesti uusissa jätteenpolttolaitoksissa ja niiden avulla on
mahdollista saada palamiskaasujen saastepitoisuudet tasolle,
jotka eivät ylitä tiettyjä raja-arvoja,yhteisön raja-arvot dioksiineille ja furaaneille olisi
vahvistettava niin pian kuin mahdollista,kaikissa jäsenvaltioissa on lakeja, asetuksia ja hallinnollisia
määräyksiä kiinteiden laitosten aiheuttaman ilman
pilaantumisen estämiseksi ja useilla jäsenvaltioilla on
yhdykskuntajätteiden polttolaitoksia koskevia
erityismääräyksiä,yhteisö auttaa tehostamaan jäsenvaltioiden toteuttamia
toimenpiteitä yhdyskuntajätteiden polttolaitosten aiheut-
taman ilman pilaantumisen estämiseksi vahvistamalla
päästöille raja-arvoja ja muita pilaantumista ehkäiseviä
vaatimuksia,ympäristön tehokkaan suojelun varmistamiseksi olisi
vahvistettava vaatimukset ja ehdot kaikkien uusien
yhdykskuntajätteiden polttolaitosten lupamenettelyä varten;
näihin vaatimuksiin olisi sisällytettävä velvoite tarkkailla
päästöjen raja-arvoja tiettyjen saasteiden osalta sekä
asianmukaisia palamisolosuhteita ottaen huomioon laitoksen
teknisen laadun ja käyttöolosuhteet,on annettava säännös asianmukaisista mittauksista ja
testauksista jätteenpolttolaitoksissa sekä asetetuista ehdoista
ja saaduista tuloksista yleisölle tiedottamisesta,⁽¹⁾ EYVL N:o C 75, 23.3.1988, s. 4⁽²⁾ EYVL N:o C 69, 20.3.1989, s. 219⁽³⁾ EYVL N:o C 318, 12.12.1988, s. 3⁽⁴⁾ EYVL N:o C 112, 20.12.1973, s. 1⁽⁵⁾ EYVL N:o C 139, 13.6.1977, s. 1⁽⁶⁾ EYVL N:o C 46, 17.2.1983, s. 1⁽⁷⁾ EYVL N:o C 328, 7.12.1987, s. 1⁽⁸⁾ EYVL N:o C 328, 7.12.1987, s. 1⁽⁹⁾ EYVL N:o L 194, 25.7.1975, s. 39⁽¹⁰⁾ EYVL N:o L 188, 16.7.1984, s. 20

yhtä tärkeää kuin päästöjen raja-arvoista päättäminen, on edistää puhdasta teknologiaa koskevaa kehittämistyötä ja sitä koskevan tiedon levittämistä sekä puhtaan teknologian käytöä osana ehkäiseviä toimenpiteitä ympäristön saastumisen torjumiseksi yhteisössä, erityisesti jätteistä huolehtimisen yhteydessä, ja

perustamissopimuksen 130 t artiklan mukaisesti tällaisten yhteisön säännösten antamisella ei estetä jäsenvaltioita pitämästä voimassa tai ottamasta käyttöön sellaisia tiukempia toimenpiteitä ympäristön suojelemiseksi, jotka ovat perustamissopimuksen mukaisia,

ON ANTANUT TÄMÄN DIREKTIIVIN:

1 artikla

Tässä direktiivissä:

- 1 ilman pilaantumisella tarkoitetaan ihmisten suoran tai välillisen toiminnan kautta ilmaan päässeitä aineita tai pääsyyttä energiaa, joista on seurauksena sen laatuja vahingollisia vaikutuksia, että ne vaarantavat ihmisten terveyttä, vahingoittavat luonnonvaroja ja luonnonjärjestelmiä ja aineellista omaisuutta sekä huonontavat tai häiritsevät ympäristön laatua tai muuta ympäristön oikeutettua käyttämistä;
- 2 päästörajalla tarkoitetaan pilaavien aineiden pitoisuutta tai määrää, jota laitosten päästöt eivät saa ylittää tietyn aikayksikön kuluessa;
- 3 yhdyskuntajätteellä tarkoitetaan kotitalousjätettä sekä liike- tai elinkeinotoiminnasta syntyvää jätettä taikka muuta jätettä, joka laadultaan tai koostumukseltaan on samanlaista kuin kotitalousjäte;
- 4 yhdyskuntajätteen polttolaitoksella tarkoitetaan kaikkia teknisiä laitteistoja, joita käytetään yhdyskuntajätteen käsittelyyn polttamalla joko varustettuna lämmön talteenotolla tai ilman lämmön talteenottoa, mutta sillä ei

tarkoiteta laitoksia, joita käytetään erityisesti viemäriletteen, kemikaalijätteen, myrkyllisen ja vaarallisen jätteen, sairaalajätteen tai muun lajisen erikoisjätteen polttamiseen maalla tai merellä, vaikka näissä laitoksissa olisi mahdollista polttaa myös yhdyskuntajätettä.

Tämä määritelmä kattaa sekä sijoituspaikan että koko laitteiston käsittäen jätteenpolttouunin, jätteen- ja polttoaineensyöttö- ja ilmansyöttöjärjestelmät ja laitteistot sekä polttotoimintojen tarkistamiseen ja polttolosuhteiden jatkuvaan kirjaamiseen ja tarkistamiseen käytettävät järjestelmät;

- 5 uudella yhdyskuntajätteen polttolaitoksella tarkoitetaan yhdyskuntajätteen polttolaitosta, jolle on myönnetty toimintalupa 12 artiklan 1 kohdassa määrätystä päivästä;
- 6 jätteenpolttolaitoksen nimelliskapasiteetilla tarkoitetaan laitoksen uunien yhteistä polttokapasiteettia, jonka laitteen toimittaja tai rakentaja määrittää ja käyttäjä vahvistaa ottaen erityisesti huomioon jätteen lämpöarvon ilmaistuna poltetun jätteen määränä tuntia kohden.

2 artikla

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että uusien yhdyskuntajätteen polttolaitosten käyttöä varten direktiivin 84/360/ETY 3 artiklan ja direktiivin 75/442/ETY 8 artiklan mukaisesti tarvittava ennakkolupa kattaa tämän direktiivin 3–10 artiklassa säädetyt ehdot, edellä sanotun kuitenkin rajoittamatta direktiivin 84/360/ETY 4 artiklan soveltamista.

3 artikla

1 Uusissa yhdyskuntajätteen polttolaitoksissa on noudatettava jäljempänä esitettyjä päästörajoja seuraavissa standardiolosuhteissa: lämpötila 273 K, paine 101,3 kPa, 11 prosenttia happea tai 9 prosenttia CO² kuivassa kaasussa:

Päästöjen raja-arvot ilmoitettuna mg/Nm³ jätteenpolttolaitoksen nimelliskapasiteetin funktiona

Pilaava aine	vähemmän kuin 1 tonni/h	1 tonni, mutta vähemmän kuin 3 tonnia/h	3 tonnia/h tai enemmän
Pölyn kokonaismäärä	200	100	30
Raskasmetallit	-	5	5
— Pb+Cr+Cu+Mn	-	1	1
— Ni+As	-	0,2	0,2
— Cd ja Hg	-	0,2	0,2
Suolahappo (HCl)	250	100	50
Fluorivetyhappo (HF)	-	4	2
Rikkidioksidi (SO ₂)	-	300	300

2 Laitoksista, joiden kapasiteetti on vähemmän kuin 1 tonni tunnissa, päästörajat voidaan ilmoittaa 17 prosentin happitasolla. Tässä tapauksessa pitoisuudet, kun ne on jaettu 2,5:llä, eivät saa olla 1 kohdassa asetettuja rajoja korkeampia.

3 Jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset voivat myöntää 1 kohdasta poiketen luvan laitoksille, joiden nimelliskapasiteetti on vähemmän kuin 1 tonni tunnissa, mikäli erityiset paikalliset olosuhteet niin vaativat, edellyttäen, että noudatetaan pölyn kokonaismäärän raja-arvoa 500 mg/Nm³ ja kaikkia direktiivin 84/360/ETY säännöksiä. Kyseisten jäsenvaltioiden on ilmoitettava tällaisista tapauksista komissiolle ja neuvoteltava niistä komission kanssa. Komission on puolestaan ilmoitettava tästä muille jäsenvaltioille.

4 Toimivaltaisten viranomaisten on määrättävä päästörajat muille kuin 1 kohdassa mainituille päästöille, jos ne pitävät sitä tarkoituksenmukaisena poltettavan jätteen koostumuksen ja polttolaitoksen laadun vuoksi. Päästörajoja määriteltessään viranomaisten on otettava huomioon kyseisten saasteiden mahdolliset vahingolliset vaikutukset ihmisten terveydelle ja ympäristölle sekä paras taloudellisesti saatavilla oleva teknologia. Toimivaltaiset viranomaiset voivat erityisesti määrätä päästörajat dioksiineille ja furaaneille siihen asti, kunnes yhteisön tätä erityiskysymystä koskeva direktiivi on annettu.

4 artikla

1 Kaikki uudet yhdyskuntajätteiden polttolaitokset on suunniteltava ja varustettava ja niitä on käytettävä siten, että jätteen poltossa syntyvien kaasujen lämpötila nostetaan viimeisen palamisilman ottokohdan jälkeen hallitusti ja homogeenisesti sekä kaikkein epäedullisimminkin olosuhteissa vähintään 850 °C:een ainakin kahden sekunnin ajaksi siten, että happipitoisuus on vähintään kuusi prosenttia.

2 Kaikkien uusien yhdyskuntajätteiden polttolaitoksien toiminnassa on noudatettava seuraavaa:

- a) hiilimonoksidipitoisuus (CO) palokaasuissa ei saa ylittää 100 mg/Nm³;
- b) orgaanisten yhdisteiden pitoisuus (hiilen kokonaismääränä ilmoitettuna) palokaasuissa ei saa ylittää 20 mg/Nm³.

Edellä mainitut, kohdissa a ja b määritetyt arvot on standardoitava seuraaviin olosuhteisiin: lämpötila 273 K, paine 101,3 kPa, 11 prosenttia happea tai 9 prosenttia CO₂ kuivassa kaasussa.

3 Muissa kuin 1 kohdassa säädetyistä olosuhteista poikkeamiseen voidaan antaa lupa, mikäli polttouuneissa tai palamiskaasujen käsittelylaitteissa käytetään asianmukaista tekniikkaa edellyttäen kuitenkin, että toimivaltaiset viranomaiset ovat vakuuttuneita siitä, että näitä tekniikkoja käyttämällä päästettyjen polykloorattujen dibentsodiksiinien (PCDD) ja polykloorattujen dibentsofuraanien (DCDF) päästötasot vastaavat 1 kohdan mukaisissa teknisissä vaatimuksissa vahvistettuja arvoja.

Jäsenvaltioissa tähän tarkoitukseen nimettyjen toimivaltaisten viranomaisten on ilmoitettava komissiolle tämän kohdan säännösten perusteella tehdyistä päätöksistä ja tehtyjen testauksen tuloksista.

4 Kaikki uudet yhdyskuntajätteen polttolaitokset on suunniteltava ja varustettava ja niitä on käytettävä siten, etteivät ilmaan tulevat päästöt aiheuta huomattavaa ilmanpilaantumista maan pinnan tasolla. Erityisesti savukaasut on poistettava valvotusti savupiipun kautta.

Toimivaltaisen viranomaisen on varmistettava, että piipun korkeus on määritelty siten, että ihmisten terveyttä ja ympäristöä suojellaan.

5 artikla

1 Edellä 4 artiklassa säädetyt lämpötilat ja happipitoisuus ovat minimiarvoja, joita on noudatettava aina laitoksen ollessa toiminnassa.

2 Edellä 4 artiklan 2 kohdan a alakohdassa vahvistettu hiilimonoksidipitoisuus (CO) on raja-arvo yhden tunnin keskiarvolle kaikkia laitoksia varten. Lisäksi laitoksilla, joiden nimelliskapasiteetti on 1 tonnia tunnissa tai enemmän, on vähintään 90 prosenttia kaikista 24 tunnin aikana suoritettavista mittauksista oltava vähemmän kuin 150 mg/Nm³. Nämä keskiarvot on laskettava ottamalla huomioon vain ne tunnit, jolloin laitos on todella käynnissä, mukaan lukien käynnistys- ja pysäytysvaiheet.

3 Muiden aineiden kohdalla, joita on tarkkailtava jatkuvasti 6 artiklan mukaisesti:

- a) mitkään liukuvista seitsemän päivän pitoisuuskeskiarvoista, jotka on määritetty näille aineille, eivät saa ylittää vastaavia raja-arvoja;
- b) mitkään pitoisuuksien vuorokausikeskiarvot, jotka on määritetty näille aineille, eivät saa ylittää vastaavia raja-arvoja yli 30 prosentilla.

Edellä mainitut keskiarvot on laskettava ottamalla huomioon vain se aika, jolloin laitos on todella käynnissä, mukaan lukien käynnistys- ja pysäytysvaiheet.

4 Kun vaaditaan vain ajoittaisia mittauksia, on päästörajoja katsottava noudatetun, jos minkään toimivaltaisten viranomaisten 6 artiklan 3, 4 ja 5 kohdassa annettujen sääntöjen mukaisesti määrittelemän ja säätämän mittaussarjan tulokset eivät ylitä päästörajoja.

6 artikla

1 Seuraavat mittaukset on suoritettava uusissa jätteenpolttolaitoksissa:

- a) Tiettyjen aineiden pitoisuudet palamiskaasuissa:
 - i) kokonaispölypitoisuudet, CO-, happi- ja HCL-pitoisuudet on mitattava jatkuvasti ja niistä on pidettävä kirjaa laitoksilla, joiden nimelliskapasiteetti on 1 tonni tunnissa tai sitä suurempi,

ii) Seuraavat pitoisuudet on mitattava määräjain:

- raskasmetallipitoisuudet, jotka on mainittu 3 artiklan 1 kohdassa, HF- ja CO₂-pitoisuudet laitoksilla, joiden nimelliskapasiteetti on 1 tonni tunnissa tai sitä suurempi,
- kokonaispölypitoisuudet, HCl-, CO- ja happipitoisuudet laitoksilla, joiden nimelliskapasiteetti on vähemmän kuin 1 tonni tunnissa,
- orgaanisten yhdisteiden pitoisuudet yleensä (ilmaistuna hiilen kokonaismääränä).

b) Käyttöarvojen mittaust:

- i) Kaasujen lämpötila alueella, jossa 4 artiklan 1 kohdassa määrätyt ehdot täyttyvät, sekä palamiskaasujen vesihöyrypitoisuutta on mitattava jatkuvasti ja mittaustulokset on kirjattava. Vesihöyryn jatkuva mittaust ei ole tarpeen, jos palamiskaasut kuivataan ennen päästöjen analysointia.
- ii) Palamiskaasujen pysymisaika 4 artiklan 1 kohdassa määritellyssä 850 °C minimilämpötilassa on todennettava asianmukaisesti vähintään kerran kun jätepolttolaitos ensimmäisen kerran otetaan käyttöön sekä odotettavissa olevissa epäedullisimmissa käyttöolosuhteissa.

2 Edellä 1 kohdassa mainittujen mittausten tuloksissa edellytetään seuraavia standardiolosuhteita:

- lämpötila 273 K, paine 101,3 kPa, 11 prosenttia happea tai 9 prosenttia CO₂ kuivassa kaasussa.

Sovelltaessa 3 artiklan 2 kohtaa ne voidaan kuitenkin standardoida seuraaviin olosuhteisiin:

- lämpötila 273 K, paine 101,3 kPa, 17 prosenttia happea kuivassa kaasussa.

3 Kaikki määritystulokset on kirjattava, käsiteltävä ja esitettävä asianmukaisesti siten, että toimivaltaiset viranomaiset voivat niiden itsensä päättämien menettelytapojen mukaisesti todeta, että asetetut ehdot on täytetty.

4 Toimivaltaisten viranomaisten on etukäteen hyväksyttävä edellä 1 kohdan säännösten mukaiset näytteenotto- ja mittaustavat, menetelmät ja laitteistot sekä näytteenotto- ja mittauspisteiden sijainti.

5 Määräjain tehtävien mittausten osalta toimivaltaisten viranomaisten on laadittava asianmukaiset mittaushjelmat varmistaakseen, että tulokset edustavat kyseisten aineiden normaalia päästötasoa.

Saaduilla tuloksilla on pystyttävä osoittamaan, että asianmukaisia raja-arvoja on noudatettu.

7 artikla

Kaikki uudet yhdyskuntajätteiden polttolaitokset on varustettava apupolttimilla. Näiden polttimien on käynnistytävä automaattisesti, kun palamiskaasujen lämpötila laskee alle 850 °C. Niitä on käytettävä myös laitoksen käynnistyksen ja pysäytyksen yhteydessä sen varmistamiseksi, että lämpötila pysyy edellä mainitussa minimissä koko näiden toimintojen ajan ja niin kauan, kun jätettä on polttokammiossa.

8 artikla

1 Jos tehdyistä mittauksista ilmenee, että tässä direktiivissä säädetyt raja-arvot ylitetään, asiasta on ilmoitettava toimivaltaiselle viranomaiselle niin pian kuin mahdollista. Viranomaisen on varmistettava, ettei kyseisen laitoksen käyttöä jatketa ennen kuin se pystyy täyttämään päästöstandardit, ja toteuttaa tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että laitos korjataan tai poistetaan käytöstä.

2 Toimivaltaisten viranomaisten on vahvistettava pisin sallittu aika kaikille puhdistuslaitteiden teknisesti väistämättömille seisokeille, joiden aikana sellaisten ilmaan pääsevien aineiden pitoisuudet, joiden vähentämiseen kyseiset laitteet on tarkoitettu, ylittävät säädetyt raja-arvot. Seisokin tapahtuessa laitoksen käyttäjän on supistettava tai lopetettava toimintoja niin pian kuin käytännössä on mahdollista siihen asti, kunnes normaalit toiminnot saadaan palautettua. Missään olosuhteissa laitosta ei saa käyttää enempää kuin kahdeksan tuntia keskeyttämättä ja sen on tällaisissa olosuhteissa oltava koko vuoden aikana vähemmän kuin 96 tuntia.

Päästöjen pölypitoisuus ei saa missään olosuhteissa olla enempää kuin 600 mg/Nm³ edellisessä alakohdassa mainittuina ajanjaksoina ja kaikkia muita ehtoja, erityisesti palamisolosuhteita koskevia on noudatettava.

9 artikla

Direktiivin 84/360/ETY 9 artiklassa säädetyt tiedot ja 5 ja 6 artiklassa säädettyjen tarkastusten tulokset on asianmukaisten menettelytapojen mukaisesti ja toimivaltaisten viranomaisten määräämässä muodossa saatettava yleisön tietoon noudattaen kuitenkin liikesalaisuutta koskevia säännöksiä.

10 artikla

Poikkeustapauksissa jäsenvaltiot voivat poiketa joistakin tämän direktiivin säännöksistä, kun kyseessä ovat laitokset, jotka on erityisesti suunniteltu jäteperäisten polttoaineiden polttamiseen (esimerkiksi polttoaineiden, jotka on valmistettu yhdyskuntajätteiden palavista osista kehittyneiden mekaanisten prosessien avulla, jotka on suunniteltu tällaisten jätteiden kierrätyspotentiaalini maksimoimiseksi ja jotka sisältävät enintään 15 prosenttia tuhkaa ennen minkään sen polttoaineominaisuuksien parantamiseksi tarkoitettujen aineiden lisäämistä) ja joissa näiden säännösten noudattaminen aiheuttaisi liiallisia kustannuksia, tai jos kyseisen

laitoksen tekniset ominaisuudet huomioon ottaen nämä määräykset ovat teknisesti epäasianmukaisia, edellyttäen että

- näissä laitoksissa ei polteta mitään muita jätteitä kuin edellä määritellyt (paitsi apupolttoaineet, joita käytetään käynnistyksen yhteydessä),
- direktiivin 84/360/ETY säännöksiä noudatetaan.

11 artikla

1 Jäsenvaltioiden on direktiivin 84/360/ETY 11 artiklassa säädetyn todentamiskäytännön mukaisesti ja myös ottaen huomioon myös saman direktiivin 4 artikla toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että toimivaltaiset viranomaiset tarkastavat, että uusia polttolaitoksia koskevia, tämän direktiivin mukaisia ehtoja noudatetaan.

2 Tämän direktiivin säännöksillä ei rajoiteta jäsenvaltioiden velvollisuutta tarpeellisella tavalla direktiivin 84/360/ETY 12 artiklan mukaisesti muuttaa jätteenpolttolaitokselle myönnettyjen lupien ehtoja.

12 artikla

1 Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan 1 päivään joulukuuta 1990 mennessä. Niiden on ilmoitettava tästä komissiolle viipymättä.

2 Jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä tarkoitetuista kysymyksistä antamansa kansalliset säännökset kirjallisina komissiolle.

13 artikla

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Luxemburgissa 8 kesäkuuta 1989.

Newvoston puolesta

Puheenjohtaja

J. L. SAENZ COSCULLUELA